

Opis systemu kontroli wewnętrznej w GBS Radków z/s w Nowej Rudzie

1. W Banku funkcjonuje **system kontroli wewnętrznej**, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w szczególności uwzględniając:
 - 1) stopień skomplikowania procesów funkcjonujących w Banku i w podmiotach zależnych,
 - 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,
 - 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych,
 - 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej, drugiej i trzeciej linii obrony.
2. System kontroli wewnętrznej powinien być zaprojektowany, wprowadzony, a jego działanie zapewniane w takim stopniu, aby osiągnąć adekwatność i skuteczność systemu m. in. w zakresie:
 - 1) prawidłowości procedur administracyjnych i księgowych, a także wiarygodnej sprawozdawczości finansowej oraz rzetelnego raportowania wewnętrznego i zewnętrznego,
 - 2) zgodności działania z przepisami prawa oraz rekomendacjami nadzorczymi, a także regulacjami wewnętrznymi, w tym dotyczącymi zarządzania ryzykiem.

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej, w tym: celów ogólnych **oraz celów szczegółowych**.
2. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej określają podstawowe obszary, w jakich wymaga się prawidłowego funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym zaprojektowania, wdrożenia i przestrzegania mechanizmów kontrolnych ograniczających ryzyko zaistnienia nieprawidłowości.
3. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe zapewnienie:
 - 1) **skuteczności i efektywności działania Banku;**
 - 2) **wiarygodności sprawozdawczości finansowej;**
 - 3) **przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;**
 - 4) **zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.**
4. Bank uczestniczący w systemie ochrony na podstawie Rekomendacji H KNF pkt. 9.1 **nie jest zobowiązany do dokumentowania w matrycy funkcji kontroli celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej.**

Nadzór organów Banku nad systemem kontroli

1. Rada Nadzorcza i Zarząd Banku promują wysokie normy etyczne oraz znaczenie elementów systemu kontroli wewnętrznej wszystkim pracownikom Banku.
2. Wszyscy pracownicy Banku zapoznawani są z zasadami dotyczącymi systemu kontroli wewnętrznej obowiązującymi w Banku.

Rola Zarządu ,Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu

Rada Nadzorcza

1. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, audytu wewnętrznego.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
 - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza politykę zgodności banku;
 - 3) najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
4. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa „Komitet audytu”, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.
5. Rada nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.
6. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności.

Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych, i stanowiskach organizacyjnych banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnienie niezależności Stanowisku Kontroli wewnętrznej i zgodności a także środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz podnoszenia umiejętności i kwalifikacji.
2. Zarząd banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych, o ile Bank je posiada.
3. Zarząd banku powinien ustanowić odpowiednie zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określić rolę komórek odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie.
4. Zarząd banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku.
5. Zarząd banku powinien ustanowić odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie.
6. Zarząd banku powinien zapewnić funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli oraz przypisać odpowiednie zadania związane z zapewnianiem jej funkcjonowania.
7. Zarząd banku powinien ustanowić zasady raportowania co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania pionowego

8. Zarząd banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności, audytem wewnętrznym, a także dostępu pracownikom Komórki zgodności oraz audytu wewnętrznego do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
9. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
10. **Zarząd** Banku określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące. **Do środków naprawczych należy wydawanie zaleceń pokontrolnych** na odpowiednim szczeblu organizacyjnym, w szczególności obejmujących polecenie zaprojektowania nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).
11. Zarząd banku powinien ustanowić kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawić je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.
12. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
13. **Zarząd banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 1, w tym ze szczególnym uwzględnieniem:**
 - 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących
 - 3) zapewniania niezależności komórce do spraw zgodności,
 - 4) zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników komórki do spraw zgodności.

Komitet Audytu

Do podstawowych zadań Komitetu Audytu w zakresie systemu kontroli wewnętrznej należy:

1. Bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej na zlecenie Rady Nadzorczej

2. Opiniowanie systemu kontroli wewnętrznej na potrzeby dokonywania przez Radę Nadzorczą corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej na podstawie:

- a) informacji na temat nieprawidłowości krytycznych i znaczących zidentyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania oraz informacji na temat statusu realizacji środków naprawczych i dyscyplinujących
- b) kwartalnych raportów dotyczących wyników identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności
- c) raportów z działalności stanowiska ds. zgodności
- d) oceny adekwatności i skuteczności 3 linii obrony dokonanej przez Radę Nadzorczą SSOZ BPS

3. Szczegółowy tryb i zakres działania Komitetu audytu, określa Regulamin Komitetu audytu uchwalany przez Radę Nadzorczą.

Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).
2. Podział komórek i jednostek organizacyjnych Banku na poszczególne poziomy (linie obrony) dokonany jest w ***Regulaminie organizacyjnym GBS Radków z/s w Nowej Rudzie***
3. Działanie pierwszego poziomu (linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych
 - 2) dokonywanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) w ramach obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków – niezależnego monitorowania poziomego (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.
4. Działanie drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych,
 - 2) dokonywanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez:
 - monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi),
 - lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu).
5. Na trzecim poziomie (linie obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego realizowanego przez SSOZ BPS.

Zapewnienie skuteczności kontroli i uprawnień

Stanowisko kontroli wewnętrznej i zgodności ma zagwarantowaną współpracę wszystkich pracowników Banku, w tym prawo uzyskiwania wyjaśnień, żądania informacji, ustnie i na piśmie od pracowników, dostępu do danych i informacji, a także prawo dostępu pracowników komórki do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych.

Zapewnienie niezależności monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych

1. **Zarząd** zapewnia niezależność:
 - 1) monitorowania pionowego - poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz
 - 2) niezależność monitorowania poziomego – poprzez jednoznaczne rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii (ta sama osoba nie powinna jednocześnie odpowiadać za stosowanie danego mechanizmu kontrolnego oraz niezależne monitorowanie jego przestrzegania).
2. **Stanowisko kontroli wewnętrznej i zgodności** – jest komórką drugiej linii obrony, która nie dokonuje żadnych czynności, które są przez nią poddawane monitorowaniu.

Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

1. Rada Nadzorcza dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz audytu wewnętrznego na podstawie:
 - 1) opinii Komitetu audytu,
 - 2) informacji Zarządu
 - 3) okresowych raportów komórki ds. zgodności,
 - 4) informacji o adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez **Stanowisko kontroli wewnętrznej i zgodności**, na podstawie sprawozdawczości dotyczącej działania funkcji kontroli, wyników audytu wewnętrznego, a także postępowań kontrolnych uprawnionych organów,
 - 5) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od podmiotów zależnych,
 - 6) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 7) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
 - 8) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
2. Rada Nadzorcza może rozpatrywać propozycje zmian w zakresie systemu kontroli wewnętrznej przedstawionych przez Zarząd.
3. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą.

Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz

uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, 3 linia obrony tj. Audyt wewnętrzny jest realizowana przez jednostkę zarządzającą Systemem Ochrony . W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności 3 linii obrony jest dokonywana wyłącznie przez Radę Nadzorczą jednostki zarządzającej Systemem Ochrony .Ocena ta jest następnie wykorzystywana przez Radę Nadzorczą Banku do dokonania oceny całego systemu kontroli wewnętrznej.

Zarząd GBS Radków
z/s w Nowej Rudzie